

VAART MAKEN MET ENERGIEBESPARING

6 JULI 2022

Voorwoord

De gascrisis raakt Europa hard. De levering van aardgas uit Rusland is onzeker en dat brengt grote risico's mee voor de energievoorziening van Europa en Nederland. Het kabinet heeft afgelopen maanden verschillende maatregelen genomen. Zoals het vergroten van de capaciteit van de import van vloeibaar aardgas (LNG), het vullen van gasopslagen, het aankondigen van een energiebesparingstender voor bedrijven en het loslaten van het productieplafond voor kolencentrales.

Energiebesparing moet uiteraard onderdeel zijn van het pakket van maatregelen om de gascrisis het hoofd te bieden. Het is belangrijk dat de maatregelen die het kabinet treft, ook zoveel mogelijk bijdragen aan de overgang naar een duurzame energievoorziening. Dat lukt helaas niet altijd, maar juist op het punt van extra inzet op energiebesparing kunnen we in deze gascrisis ook belangrijke stappen zetten voor het klimaat.

Op het gebied van energiebesparing heeft het kabinet o.a. de energiebesparingscampagne 'Zet ook de knop om' gelanceerd en wordt de energiebesparingsplicht voor bedrijven verbreed en aangescherpt. Voor huishoudens is er het Nationaal Isolatieprogramma en huishoudens kunnen subsidies krijgen voor het energiezuiniger maken van hun woning.

In deze notitie doen wij 5 suggesties die aanvullend kunnen worden meegenomen in de aanpak van het kabinet. In de aanpak van het kabinet wordt sterk ingezet op de energiebesparingsverplichting en versterking van de handhaving daarvan. Wij zien als belangrijk spoor daarnaast ook het hulp bieden aan bedrijven om op zoek te gaan naar besparingsmogelijkheden.

1. Maak actieplannen per sector

Het maken van (vrijwillige) actieplannen voor energiebesparing per sector blijkt in verschillende landen, zoals Finland¹, een succesvolle werkwijze. In Nederland hadden we tot voor kort de energiebesparingsconvenanten MJA3 en MEE, maar door de introductie van de wettelijke energiebesparingsplicht voor deze bedrijven wordt er nu geen vervolg gegeven aan dit instrument. Dat is zonde en ook het bedrijfsleven ziet graag een vervolg.² Deze convenanten kunnen een extra energiebesparing opleveren ten opzichte van de wettelijke besparingsplicht.

Het kabinet zou daarom opnieuw aan de slag moeten gaan met concrete actieplannen energiebesparing per sector.³ En sectoren kunnen de komende maanden al aan de slag met de eerste maatregelen. Ook hier mag een beroep worden gedaan op de verantwoordelijkheid van bedrijven om hun bijdrage te leveren aan het oplossen van de gascrisis. Er kunnen actieplannen gemaakt worden met het industriële mkb, dienstensector, horeca, landbouw, ICT, et cetera. Hierin moet samen worden opgetrokken met de verschillende brancheorganisaties. Zet daarbij allereerst in op maatregelen die snel ingevoerd kunnen worden, zoals (niet uitputtend):

- Geen onnodige open deuren van winkels (uit een steekproef van Ecofys uit 2010 bleek dat ongeveer 60% van de winkels in Nederland de deuren open laat staan);
- Geen onnodige verlichting en verwarming als panden niet gebruikt worden (dat is technisch vrij eenvoudig in te regelen);
- Het beperken van lichtreclames in de openbare ruimte door gemeenten;
- Energiebesparingen op ICT-gebied (servers die op ecostand staan, opruimen van data op servers, het vervangen van energieslurpende mediaboxes).

¹ <https://energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi/en>

² <https://www.vno-ncw.nl/brieven-en-commentaren/bijdrage-middelgrote-en-mkb-industrie-aan-energiebesparing>

³ Zie ook de motie Grinwis c.s.:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2022Z11035&did=2022D22648>.

2. Maak afspraken met de 100 grootste werkgevers in Nederland

De grootste 100 werkgevers van Nederland hebben bij elkaar zo'n 1 miljoen medewerkers in dienst.⁴ Deze werkgevers hebben een verantwoordelijkheid om in deze energiecrisis in hun eigen bedrijfsvoering energie te besparen en ook hun medewerkers daarbij te helpen. Daarbij kan het gaan om onnodige verlichting en verwarming van kantoren uitschakelen, thuiswerken mogelijk maken en duurzame mobiliteit stimuleren. Het Rijk kan deze zomer met de grootste 100 werkgevers een convenant afsluiten waarin deze bedrijven de komende aan de slag gaan met energiebesparingsmaatregelen die op de korte termijn al genomen kunnen worden.

3. Zet energiebesparingsnetwerken binnen bedrijven op

In verschillende landen is de afgelopen jaren gewerkt met zogenaamde 'energy efficiency networks'. In deze netwerken staat het van elkaar leren centraal: medewerkers van bedrijven kijken bij elkaar in de keuken en leren van elkaar hoe ze energiebesparingsmaatregelen succesvol kunnen nemen in het eigen bedrijf. In deze netwerken worden langjarige energiebesparingsdoelen afgesproken.

In Duitsland wordt al succesvol gebruik gemaakt van dit soort netwerken.⁵ Bedrijven worden daar door een gekwalificeerde energieconsultant geassisteerd bij het opstellen van hun doelen, het onderzoeken en implementeren van voor hen geschikte energiebesparingsmaatregelen en het jaarlijks monitoren van de resultaten.

De organisatie van deze netwerken kan op verschillende wijzen worden opgepakt, afhankelijk van bijvoorbeeld de grootte van participerende bedrijven en of er sprake is van een sectoraal netwerk of een netwerk met bedrijven uit verschillende sectoren.

⁴ <https://www.dutchmultimedia.nl/100-bedrijven-met-de-meeste-werknemers-in-nederland>

⁵ Zie hiervoor: <https://www.bmwk.de/Redaktion/EN/Artikel/Energy/energy-efficiency-networks-initiative.html>

4. Introduceer een National Top-Runner-Initiative

Het Duitse ministerie voor economische zaken en klimaat lanceerde in 2016 het National Top Runner Initiative (NTRI) voor zowel bedrijven als huishoudens. Het doel van het initiatief: de meest energiezuinige en beste producten ('top runners') sneller naar de markt brengen en de marktpenetratie vergroten. Daarbij wordt naar de hele keten gekeken: de producenten, retailers en consumenten. Producenten worden gestimuleerd en geholpen om meer energiezuinige producten te ontwerpen, retailers (als 'gatekeepers') om deze producten bij klanten te promoten en consumenten om deze apparaten aan te schaffen.

5. Geef energiecoöperaties een rol in energiebesparing

Nederland telt inmiddels meer dan 600 energiecoöperaties met bijna 100.000 leden of deelnemers aan projecten.⁶ Hier ligt een enorme kans. Daarom moet het kabinet snel in overleg met de energiecoöperaties welke rol zij kunnen en willen spelen in het realiseren van energiebesparing bij huishoudens en wat zij daarin nodig hebben van het Rijk. Hierbij kan ook gedacht worden aan de inzet van energiebesparingscoaches, zoals een aantal energiecoöperaties en gemeenten al succesvol inzetten.

Toegift

Ten slotte geven we dit kabinet in overweging een tijdelijke, extra klimaattafel energiebesparing op te zetten, naast de 5 tafels die er in de aansturing van het

---

⁶ <https://energiesamen.nu>

Klimaatakkoord reeds zijn. Aan deze tafel kunnen bovenstaande initiatieven worden uitgewerkt en kunnen, zoals in het eerder door verschillende organisaties voorgestelde Samenwerkingsprogramma Snelle Energiebesparing⁷, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden samen met creatieve en gemotiveerde deskundigen bij elkaar komen om nieuwe maatregelen op het gebied van energiebesparingen te bedenken en acties, resultaten en barrières te bespreken.⁸

Henri Bontenbal & Pieter Grinwis

---

⁷ <https://www.nvde.nl/nvdeblogs/pleidooi-voor-een-samenwerkingsprogramma-snelle-energiebesparing>

⁸ Zie bijvoorbeeld ook de ideeën gepresenteerd in dit advies:
<https://www.commonfutures.com/files/Een-unieke-kans-voor-verbeteringen-aan-de-energiebesparingsplicht-CF.pdf>